

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВ «ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ КОЛЕДЖ «ПОЛІССЯ»»**

Циклова комісія правових дисциплін

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Освітньої програми:	Право
Галузі знань:	08 Право
Спеціальності:	081 Право

БЕРЕЗНЕ – 2025

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Викладач

Думець А.І.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії правових дисциплін
Протокол №6 від «20» лютого 2025 року

Голова циклової комісії

Білоус

Віталій БЛІНОВ

(підпис)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Конституційне право України як навчальна дисципліна – це система знань, умінь і навичок, які є обов'язковими до застосування і здобуття фаху юриста. Конституційне право як навчальна дисципліна є нормативною дисципліною, тобто обов'язковою.

1. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Конституційне право України» є складовою циклу професійної підготовки фахових молодших бакалаврів. Програма вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 081 Право.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни : знайомство з положеннями цієї профільюючої дисципліни, які базуються на Конституції та інших нормативно-правових актах, оволодіння сучасною нормативно-правовою термінологією.

Завдання навчальної дисципліни: набуття студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання на практиці. Завданням вивчення дисципліни є також детальне вивчення Конституції України, конституційних законів та інших нормативно-правових актів, що являються джерелами галузі конституційного права України.

Предмет вивчення навчальної дисципліни - охорона прав і свобод людини (відносини між людиною та державою), устрій держави і державної влади (правовідносини).

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення навчальної дисципліни **здобувач освіти повинен володіти такими предметними компетентностями:**

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в галузі фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності.

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свободи людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності.

СКЗ. Здатність застосовувати знання основних засад та інститутів національного права.

СК5. Здатність надавати консультації з типових правових питань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію конституційного розвитку України;
- загальні засади конституційного ладу України;
- основи правового статусу людини та громадянина;
- форми безпосереднього народовладдя (вибори, референдум);
- конституційну систему органів державної влади України;
- конституційно-правовий статус Верховної ради України, Президента України, органів виконавчої влади;
- конституційно-правові основи побудови судової системи.;
- конституційно-правовий статус прокуратури України;
- конституційно-правові основи діяльності Конституційного Суду України;
- територіальний устрій України;
- конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні.

Вміти:

- аналізувати норми Конституції та інших законів;
- володіти юридичною термінологією з конституційного права;
- уважно слідкувати за прийняттям нових законів і вміти їх правильно тлумачити;
- орієнтуватися в питаннях діяльності Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, Конституційного Суду інших органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування в Україні;
- опрацьовувати додаткову літературу, зокрема монографії та наукові статті.
- аналізувати проблеми функціонування того чи іншого конституційно-правового інституту та пропонувати шляхи подальшого розвитку та вдосконалення.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ навчальних досягнень здобувачів освіти з дисципліни «Конституційне право України»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами діагностики (оцінювання та демонстрування результатів навчання) є: регулярна перевірка завдань, виконаних як на заняттях, так і позааудиторний час, тематичне тестування, контрольна робота, диференційований залік, іспит.

6. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 6 Загальна кількість годин – 180	Галузь знань: 08 Право Спеціальність 081 Право Освітня програма: Право Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Нормативна
		Рік підготовки: 1-й рік
		Семестр – 1, 2
		Лекційні – 40
		Практичні - 60
		Самостійна робота – 80
		Вид контролю: диференційований залік, іспит

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА І. СИСТЕМА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА. Поняття, предмет та метод конституційного права. Конституційно-правові норми: зміст, структура та класифікація. Конституційно-правові інститути. Система конституційного права. Конституційно-правові відносини. Джерела конституційного права України. Місце конституційного права у національній правовій системі. Теоретичне та практичне значення Конституції України. Конституційний лад України: поняття та сутність. Принципи конституційного ладу України. Закріплення конституційного ладу України. Принципи конституційного ладу України: суверенність, демократизм, гуманізм, реальність, системність. Класифікація принципів конституційного ладу України. Система конституційного ладу України. Поняття гарантій конституційного ладу України.

ТЕМА ІІ. КОНСТИТУЦІЯ : СТРУКТУРА ТА СУТНІСТЬ. Конституція: поняття та сутність. Структура Конституції України 28 червня 1996 року. Сфера функціонального призначення та ознаки Основного Закону України. Процедура внесення змін до Конституції України. Способи прийняття конституцій. Поняття, зміст та види правового статусу людини і громадянина. Структура конституційно-

правового статусу людини і громадянина. Правові підстави обмеження прав людини і громадянина. Права людини в умовах особливих правових режимів надзвичайного та воєнного стану. Особливості статусу різних категорій громадян. Поняття та способи набуття громадянства. Правовий статус громадянина України. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Правовий статус біженців та внутрішньо переміщених осіб в Україні. Гарантії прав внутрішньо переміщених осіб.

ТЕМА III. ПРАВА ТА СВОБОДИ ЛЮДИНИ. Покоління прав людини. Концепції прав людини. Класифікація прав і свобод людини та громадянина. Основні обов'язки людини і громадянина. Гарантії прав та свобод людини і громадянина. Призначення на посаду, звільнення з посади та припинення повноважень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Поняття релігії, свободи совісті та віросповідання. Конституційне право людини на свободу світогляду і віросповідання. Релігійні організації: поняття, ознаки, види. Порядок створення та діяльності релігійних організацій. Особливості взаємовідносин держави та релігійних організацій. Історія розвитку виборчої системи в Україні. Вибори, виборче право та загальна характеристика виборчої системи України. Основні принципи виборів. Стадії виборчого процесу. Порядок призначення виборів.

ТЕМА IV. ПРЕЗИДЕНТ ТА ПАРЛАМЕНТ : МІСЦЕ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ. Референдум як спосіб ухвалення принципово важливих нормативно-правових та політичних рішень. Референдум як політико-правовий інститут. Особливості законодавчого врегулювання референдуму. Правові умови ініціювання, призначення і проведення референдуму в Україні. Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні. Верховна Рада - парламент України. Конституційний склад та структура Верховної Ради України. Законодавчий процес та інші парламентські процедури. Конституційно-правовий статус народного депутата України. Інститут глави держави в світі: історія становлення та розвитку. Місце та роль Президента України в системі органів державної влади. Повноваження Президента України. Дostroкове припинення повноважень Президента України. Перелік суб'єктів права законодавчої ініціативи. Основні парламентські процедури: загальна характеристика. Процедура імпічменту Президента України.

ТЕМА V. ВИКОНАВЧА ВЛАДА. Поняття виконавчої влади, система її органів. Елементи конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади. Взаємодія Кабінету Міністрів України з місцевими державними адміністраціями. Порядок формування місцевих державних адміністрацій. Основні повноваження місцевих державних адміністрацій в Україні. Процедура формування центральних органів виконавчої влади. Поняття та види місцевих державних адміністрацій. Роль і місце суду в системі органів державної влади. Функціональне призначення органів прокуратури в механізмі забезпечення конституційної безпеки. Загальні засади функціонування

інституту адвокатури в Україні. Гарантії, які забезпечують здійснення прокуратурою своїх функцій в сфері конституційної безпеки. Характеристика конституційно-правового статусу адвокатури. Елементи структури правового статусу адвоката та їх характеристика. Основні функції та повноваження судів загальної юрисдикції за Конституцією та законами України.

ТЕМА VI. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС. Адміністративно-територіальний устрій України: поняття та система. Правовий статус адміністративно-територіальних одиниць. Спеціальний статус міст Києва і Севастополя. Автономна Республіка Крим: історія становлення та особливості конституційно-правового статусу. Особливості спеціального статусу міст Києва та Севастополя. Характеристика конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим. Конституційний Суд України - єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Порядок формування Конституційного Суду України, його структура та склад. Функції та повноваження Конституційного Суду України. Форми звернення до Конституційного Суду України. Територіальна громада - основний елемент системи місцевого самоврядування. Сільські, селищні, міські ради (поняття, загальний склад, вибори, строк повноважень, сесія ради). Обласні та районні ради (поняття, загальний склад, вибори, строк повноважень). Конституційне подання. Конституційне звернення. Проведення у Конституційному Суді України. Юридична сила рішень Конституційного суду України.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання; словесні та наочні – під час лекційних занять та консультацій, практичні – під час практичних та самостійних робіт. Зокрема, застосовуються інтерактивні методи подання навчального матеріалу: створення проблемних ситуацій; робота у великих і малих групах (умовно «фахових»); рольові вправи, наближені до виробничих ситуацій; виконання евристичних вправ; метод «моделювання ситуації (переважно виробничої)» тощо. Застосовуються комп'ютерні, інтернет-технології та спонукання здобувачів освіти до їх використання, що оптимізує, інтенсифікує освітній процес, адже є не тільки джерелом навчальної текстової та відеоінформації, а й дає можливість конструювання, відтворення певних виробничих ситуацій, у яких реалізуються здобуті теоретичні знання, набуті практичні навички за фахом.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Агафонова Н. В. Конституційна реформа в Україні: поняття, інституційний механізм та забезпечення ефективності: дис. на здобуття наук. ступеня докт. юр. наук : спец. 12.00.02. К., 2017. 405 с.
2. Белов Д.М. Парадигма українського конституціоналізму. В.Березний: РК «Євростандарт», 2011. 400 с.
3. Белов Д.М. Туряниця О.О. Реформа інституційної системи в Україні. Науковий вісник УжНУ Серія «Право». Випуск № 32. Т 1. 2015. С. 104-108.
4. Бисага Ю.М., Белов Д.М. Механізм реалізації назрілих вдосконалень державно-правової системи в Україні: загальне і особливе. Матеріали науково-практичної конференції «Конституційна реформа: регіональний вимір» (м. Ужгород 26 травня 2015 року). Ужгород: «Говерла». 2015. 106 с.
5. Бисага Ю.М., Белов Д.М., Місце та роль порівняльного правознавства у системі підготовки конкурентоздатного правника. Сучасні проблеми порівняльного правознавства : збірник наукових праць / за ред.. Ю.С.Шемшученка, Я.В.Лазура; упор.: О.В.Кресін, М.В.Савчин. Ужгород: «Говерла». 2015. 216 с.
6. Гецько В. В. Конституційно-правова відповідальність народних депутатів України та депутатів місцевих рад: проблеми теорії та практики: дис. канд. юр. наук : 12.00.02. Ужгород, 2015. 195 с.
7. [Конституційне право України](#): підручник / за ред. Ю.М. Бисаги, Д.М. Белова. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика». 2015. 260 с.
8. [Конституційне право України](#): прагматичний курс: навч. посіб. / М.В.Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан. Одеса: Юридична література, 2017. 56 с.
9. Фрідманський Р.М. Трансформація конституціоналізму в контексті внесення змін до Конституції України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2015. Випуск 4. Том 1. С. 84-87.
10. Шаповал В. Конституція України: аж двадцять років або лише двадцять років!? Право України. 2016. № 6. С.9-19.
- 11.. Баглай М. В., Туманов В.А. Малая Энциклопедия конституционного права. — М: БЕК. 1998.
12. Ботов С. В. Конституционная юстиция (сравнительный анализ). — М.: ЕАВ, 1994.
13. Європейська хартія про місцеве самоврядування // Віче, 1993. — № 6. — Є. 33-39.
14. Шаповал В. М. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. — К.: Програма Л, 1995.
15. Шаповал В. М. Конституційні системи зарубіжних країн. — К.: Вища школа, 1992.

Основні нормативно-правові акти

1. Конституція України.-К.,1996
2. Декларація про державний суверенітет України // Відомості ВРУ.-1990.-№31.-Ст.429
3. Акт про [оголошення](#) незалежності України // Відомості ВРУ.-1991.-№38.-Ст.502

4. Конституція АРК.
5. Закон України «Про біженців»// Відомості ВРУ.-1994.-№19
6. Закон України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим» // Відомості ВРУ.-1998.-№29
7. Закон України «Про Вищу раду юристів» // Відомості ВРУ.-1998.-№25. Закон 8. Закон України «Про власність» // Відомості ВРУ.-1991.-№20
9. Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» // Відомості ВРУ.-1991.-№33
10. Закон України «Про громадянство України» // Відомості ВРУ.-2001
11. Закон України «Про державну службу» // Відомості ВРУ.-1993.-№32
12. Закон України «Про комітети Верховної Ради України» // Відомості ВРУ.-1995.-№19
13. Закон України «Про Конституційний Суд України» // Відомості ВРУ.-1996.-№49
14. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» // Відомості ВРУ.-1997.-№24
15. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» // Відомості ВРУ.-1999.-№20-21
16. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну» // Відомості ВРУ.-1994.-№23
17. Закон України «Про правовий статус іноземців» // Відомості ВРУ.-1994.-№23
18. Закон України «Про правонаступництво України» // Відомості ВРУ.-1991.-№46
19. Закон України «Про прокуратуру» // Відомості ВРУ.-1991.-№53
20. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» //Відомості ВРУ.-1998.-№35
21. Закон України «Про Рахункову палату» // Відомості ВРУ.-1996.-№43
22. Закон України «Про статус суддів» // Відомості ВРУ.-1993.-№8
23. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини» //Відомості ВРУ.-1998.-№20
24. Закон України «Про Регламент від 10.02.2010 № 1861-VI // Відомості ВРУ.-1994.-№ 35
25. Декларація прав національностей України // Відомості ВРУ.-1991.-№53